

СЕКЦІЯ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Ганна БАЛЯНТ

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Значне зменшення темпів приросту іноземних інвестицій зумовлює необхідність пошуку внутрішніх ресурсів. Світовий досвід свідчить, що саме в складних соціально-економічних умовах вітчизняні банки мають активно впливати на інвестиційний процес. Банки повинні бути незалежними, відокремленими від приватного бізнесу та обслуговувати всі сектори економіки. Більшість проблем, що чинять стримуючий вплив на розвиток банківського кредитування в Україні, належать до фінансової сфери і можуть бути вирішені за допомогою спеціальної політики держави та НБУ. Доцільним видається розгляд зарубіжної практики стимулювання банківських установ до активної кредитно-інвестиційної діяльності та пошуку можливих напрямів застосування зарубіжного досвіду у вітчизняній банківській системі.

Варто звернути увагу на практику США щодо створення спеціальних державних органів – Адміністрації малого бізнесу (SBA), Національної асоціації малого бізнесу (NASBIC), Інвестиційної компанії малого бізнесу (SBIC), ACCION USA та інших, які виступають гарантами за кредитами, наданими малому та середньому бізнесу на інвестиційні потреби.

Заслугове окремого вивчення досвід Німеччини у сфері акумулювання ресурсів для потреб інвестиційного кредитування підприємств, які функціонують в умовах значного податкового навантаження, браку власного капіталу та обмежених можливостей залучення інвестиційних ресурсів через фондовий ринок. За рахунок коштів, акумульованих на рахунках центрального банку Німеччини в 1950 році було створено спеціальний фонд, який функціонує на револьверній основі, тобто всі кредити після погашення знову спрямовуються на потреби економіки. У Німеччині приблизно 70% усіх банківських кредитів, які надаються підприємствам та приватним особам – це довгострокові кредити на чотири і більше років. Зазвичай строки дії кредитів у галузі створення, розширення та модернізації виробничих об'єктів у Німеччині становлять від 12 до 25 років, у галузі житлового будівництва – від 5 до 30 років.

Світовий економічний досвід доводить неможливість виходу економіки із кризи без державної підтримки розвитку інвестиційного кредитування. Особливий інтерес при дослідженні значення державної підтримки реалізації програми інвестиційного кредитування становить досвід Японії в період швидкого зростання (середина 1950-х – початок 1970-х років), який було зумовлено необхідністю формування нової структури виробництва, створення умови для прибуткового приватного інвестування. В післявоєнній Японії основний акцент було зроблено на кредитування пріоритетних

галузей економіки, які було проранговано за ступенем важливості в системі пріоритетів кредитування. В основі даної системи було покладено рефінансування фінансово-кредитних інститутів Банком Японії. Крім того, Банк Японії провів ряд заходів, які не дозволяли значній масі кредитів вийти з-під контролю: маневрування нормами обов'язкового резервування, пряме обмеження абсолютних розмірів кредитування конкретними фінансово-кредитними установами, підвищення відсотка за кредитами інституційним інвесторам після того, як вони перевищували певний рівень кредитування тощо.

У світовій практиці застосовуються різні методи пільгового оподаткування банків для активізації їхньої кредитно-інвестиційної діяльності. У Франції новоствореним банкам надаються пільги щодо сплати податку на прибуток протягом п'яти років. Перші два роки податок взагалі не сплачується, на третій рік – лише 25 % ставки, четвертий рік – 50 %, п'ятий рік – 75 % і тільки на шостому році ставка становить 100 %. У США практикується звільнення від оподаткування відсотків, які виплачуються за позиками наданими місцевим органам влади.

Проаналізувавши наведені приклади, можна запропонувати наступні заходи щодо стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності у напрямку кредитування реального сектора економіки України:

- використовуючи приклад Японії, варто зробити акцент на кредитуванні пріоритетних галузей економіки, які потрібно прорангувати за ступенем важливості в схемі пріоритетів кредитування;

- надання банкам пільг з оподаткування доходу з інвестиційних операцій, які були спрямовані на підтримку загального економічного зростання в державі. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності банків не повинне обмежуватися підвищенням дохідності цих операцій. В основу системи податкового стимулювання інвестиційної діяльності банків повинен бути покладений принцип комплексності, тобто потенціал системи оподаткування повинен використовуватися нарівні з іншими важелями стимулювання інвестиційної діяльності – монетарною політикою, формуванням ефективної інфраструктури фондового ринку. Причому висока ризикованість інвестиційних операцій банків і необхідність відволікання значних ресурсів на тривалий термін вимагають чіткого податкового законодавства. На сьогодні власні кошти займають невелику частку в загальному обсязі банківських ресурсів. Тому актуальним залишається спрямування оподаткування на стимулювання накопичень і їх подальшого залучення в економіку;

- надання можливості фізичним особам зменшувати суму податку з прибутку на величину виплачених відсотків за кредитами, які взяті на цілі виробничого інвестування. Практика застосування таких заходів успішно проводиться у багатьох країнах, зокрема: Бельгії, Німеччині, Греції, Данії, Італії, Канаді, Норвегії, Нідерландах, Фінляндії, Швеції;

- розробка національної програми з довго- та середньострокового кредитування шляхом створення за участю держави спеціального кредитного фонду на револьверній основі або державного інвестиційного банку, який буде спеціалізуватися на рефінансуванні банків, які запропонують для фінансування найефективніші та найперспективніші інвестиційні проекти;

- розробка та сприяння консолідації банків та створення банківських холдингів, поширення консорціумного кредитування з метою зниження рівня інвестиційних ризиків;

- з метою зменшення витрат банку на дослідження кредито- та платоспроможності потенційних позичальників необхідно стимулювати розвиток кредитних бюро. Зокрема, прийнятним може стати досвід Франції у організації держаного кредитного бюро „Центральне бюро ризиків”, яке функціонує при Банку Франції, куди всі кредитні організації мають надавати інформацію про позичальників і видані їм кредити.

Реалізація наведених пропозицій забезпечить поступову активізацію кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків, саме через можливість нагромадження ними значних обсягів фінансових ресурсів та спрямування їх на розвиток реального сектору економіки, що в подальшому зумовить поступове економічне піднесення та, відповідно, макроекономічне зростання.

Іван БУРТНЯК

*к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
Прикарпатський національний університет ім. В Стефаника*

Ганна МАЛИЦЬКА

*к.ф.-м.н., доцент кафедри математичного та функціонального аналізу
Прикарпатський національний університет ім. В Стефаника*

ОБЧИСЛЕННЯ ЦІН ОПЦІОНІВ З БАГАТОФАКТОРНОЮ ВОЛАТИЛЬНІСТЮ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛІ ВАСІЧЕКА

Спектральна теорія широко застосовується у фінансовій математиці для аналізу моделей дифузії на базі розвинення за власними функціями і власними значеннями лінійних операторів.

Нехай X відображають короткі відсоткові ставки. Однією з найвідоміших моделей коротких курсів є модель Васічека, в якій X моделюється як процес Орнштейна-Уленбека з багатовимірною стохастичною волатильністю. Зокрема, \mathbb{P} динаміки X задані

$$dX_t = (\kappa(\theta - X_t) - f(Y_t, Z_t)\Omega(Y_t, Z_t))dt + f(Y_t, Z_t) + dW_t^x,$$
$$r(X_t) = X_t, h(X_t) = 0,$$

де Y та Z є швидко і повільно змінними факторами волатильності. Оцінка похідного активу, з виплатою в час $t > 0$, яка залежить від траєкторії X має вигляд